

možnost vojenské rekreace, když jim zbylo volný místo, tak to dostali i ty ostatní; na hory jsme jezdili s dětma každéj rok; věřím, že tu byly i jiný výhody, ale k těm jsem se nedostal;

- rozlišování mezi vojáky-důstojníky a ostatními, teď je to daleko horší, kolikrát sem přijde nějaký 40letý smrkáč a ani vás nepozdraví;
- že je dělnická třída vládnoucí, to je naprostej nesmysl, lživá proklamace;
- teď mám daleko víc volného času, protože jsem už línej, nic mě nehoní; tenkrát jsem musel vydělávat mimo, aby se to všechno dalo; hodně se věnuju zahrádce, každéj rok jedeme k moři;
- děti na tom nejsou tak finančně dobře jako já, neměli takový štěstí jako, ani na partnery; děti mají víc možností, ale nemaj na to;
- to víte, že se uplácelo, v Tuzexu jsem chtěl rádio, přivezl jsem prodavači 2 košíky jahod atd., tak se to dělalo všechno;
- velikej rozdíl v životní úrovni, teď nikomu nic nedlužim, dětem jsem koupil byty, všechno mám zrenovovaný;
- r. 83 v nemocnici se ke mně chovali naprosto bezvadně, nemůžu si stěžovat;
- brigáda v mateřské školce, ty na vás přímo zazvonili, to se bralo automaticky, že tam budu pomáhat (chceš kluka do školky, musíš se předvést);
- všechno bylo ze známosti, děti na školu;
- dost věcí si člověk nějak pomoh', když potřeboval něco spravit, tak jsme to dělali tady v podniku, i jsme vyráběli nějaký věci;
- já jsem se měl za socialismu dobře, i když mě moc věcí rozčilovalo, tak si nemůžu stěžovat;
- do KSČ jsem vstoupil po vojně na jaře 1968, fandil jsem Dubčekovi, věřil jsem tomu; vystoupil jsem po srpnu, využil jsem hromadného odchodu; ty, co vystoupili, to měli lepší než ty, co byli vyškrtnutí;
- politika mě vůbec nezajímala, člověk to vnímal, protože to bylo všude; teď se zajímám, sleduju všechny zprávy;
- to bylo všechno hra, protože jsme čecháčci, šli jsme s proudem, abychom se měli dobře, tak 70 % lidí tomu podle mě nevěřilo;
- poslouchal jsem Svobodnou Evropu a Hlas Ameriky, znal jsem nějaký ty jména, bral jsem je jako odvážný lidi, myslim, že to taky nebyli žádní andílkové, taková společnost věčnejch rebelů;
- bratranec emigroval do Švýcarska, aby se měl líp.

10.4. Ukázky přepisu a redakce rozhovoru

Ukázka přepisu 1

M. V.: Mně to ideologický oddělení přišlo jakoby významnější v té hierarchii té strany. Je to laickéj názor?

J. J.: Mělo to být jedno z klíčových oddělení, rozhodně.

M. V.: Projevilo se to i v tom mechanismu toho aparátu, že jste měl na starost vlastně...

J. J.: Já vám můžu říct přesně, co jsem měl na starost. Je to moc zajímavý a pro vás určitě netušený. A já jsem si to vzal, protože člověk zapomíná, a řek' jsem si, že to bych jako asi měl tady nějakým způsobem říct, co všechno já jsem měl velmi jaksi hrubě řečeno pod palcem. Podle rozsahu prostě té činnosti a těch řekl bych podřízených institucí, jednak tam bylo asi šest odborů. Propaganda, masový sdělovací prostředky, informačně-analytický, centrálních sdělovacích prostředků, politického vzdělávání, ediční úsek, úsek agitace. Měli jsme spoustu přímo řízených organizací, což byly významný pracoviště, takže jsme je řídili přímo od nás. To byla všechna ta muzea Lenina, Gottwalda. Měli jsme tam Socialistickou akademii, nakladatelství Svoboda, měli jsme tam nakladatelství Orbis, takže to bylo poměrně bych řekl mohutný oddělení, který mělo teoreticky teda nesmírný vliv, téměř bych řekl, snad s výjimkou kultury a školství, vlastně mělo celou nadstavbu společenskou. Takže tam... protože jsme měli ČTK, televizi, rozhlas, dokonce Mezinárodní organizaci novinářů, svaz novinářů náš, tiskové podniky. To byl fakt kolos. Ale opakuji, jeho problém byl, že ten Fojtík to oddělení prostě, on ho nepotřeboval. On si stačil sám, já nevím, jestli byl na to hrdej nebo pyšnej, ale takhle to bylo. Tím pádem on se jednak o spoustě věcí nedozvěděl, o spoustě věcí se dozvěděl z těch sevejch řekl bych pokoutních jiných cest, jiných pramenů, od těch našeptávačů, a to oddělení bylo lenivý. To musím taky říct. Já už jsem posledně o tom tady hovořil.

Ukázka redigovaného rozhovoru 1

M. V.: Mně to ideologické oddělení přišlo jakoby významnější v hierarchii aparátu ÚV. Je to laický názor?

J. J.: Mělo to být jedno z klíčových oddělení, rozhodně. Já vám mohu říct přesně, co jsem tam měl na starost. Je to moc zajímavé a pro vás určitě netušené, co všechno jsem měl hrubě řečeno pod palcem. Bylo tam asi šest odborů. Propaganda, masové sdělovací prostředky, informačně-analytické, politického vzdělávání, ediční úsek, úsek agitace. Měli jsme spoustu přímo řízených organizací, což byla významná pracoviště, takže jsme je řídili přímo od nás, všechna ta muzea Lenina, Gottwalda. Měli jsme tam Socialistickou akademii, nakladatelství Svoboda, nakladatelství Orbis. Bylo to poměrně mohutné oddělení, které mělo teoreticky tedy nesmírný vliv, řídilo, snad s výjimkou kultury a školství, vlastně celou společenskou nadstavbu. Měli jsme tam ČTK, televizi, rozhlas, dokonce Mezinárodní organizaci novinářů, svaz novinářů náš, tiskové podniky. To byl fakt kolos. Ale opakuji, problém byl, že Fojtík to oddělení prostě nepotřeboval.

Ukázka přepisu 2

M. O.: A jako ještě z toho dětství, kamarádi, a já nevím jestli třeba právě ten nějaký zážitek si pamatujete nebo...

J. G.: Z dětství kamarádů mnoho nebylo, já jsem byl takový velice... velice takové, jak bych to řekl, dítě stranicí se kolektivu, protože děti žily kolektivním životem, pionýrské šátky na krku, takže já jsem se stranil kolektivu, jak psala soudružka učitelka v posudku, a možná to bylo způsobeno... a byl jsem levák taky, to možná byl určitý handicap, do školy jsem šel v sedmi letech, zatímco jiné děti už o rok dřív, potom taky velkou roli zřejmě hrálo moje onemocnění, protože jsem měl nedorostlou stříšku kyčelní a vlastně jsem nemoh' chodit rok, čili mně to profesor Tošovský dával dohromady tehdejšími prostředky, to znamenalo v podstatě mléčnou dietu a nosil jsem na té noze takové zvláštní zařízení železné, poměrně těžké, čili jsem se nemoh' zúčastnit žádných sportů, cvičit, takže to možná taky hrálo roli.

M. O.: Ta nemoc byla asi v kterém roce?

J. G.: Ta byla se začátkem školy. To znamená zhruba od těch šesti do těch osmi let, asi za dva roky mě dal tak dohromady, že normálně chodím.

M. O.: Takže do školy jste chodil samozřejmě v Praze.

J. G.: Ano.

M. O.: Máte nějakou vzpomínku na nějakého učitele, učitelku, ať už příjemnou nebo nepříjemnou? A už jste se o tom zmínil, ten Pionýr, jestli...

J. G.: Jo, ano, ano. Pionýr hrál, vlastně nehrál žádnou roli, protože jsem do něj nevstoupil, byli jsme dva ve třídě kupodivu, i když tenkrát jaksi bylo obvyklé, že jsou všichni v Pionýru, tak nějaký Petr Seidl, který byl z reakcionářské rodiny, tak velmi uvědoměle odmítl vstoupit, a mě to taky nikterak nelákalo. No měli jsme třídní učitelku paní Holoubkovou, která si mě nějak oblíbila, protože měla i výtvarnou výchovu, takže jsme se potom ještě mnohokrát viděli na takových těch výročních sešlostech, ještě před několika lety, a ta mě samozřejmě do nějaké míry taky ovlivnila, měli jsme ji i na češtinu.

M. O.: Myslíte, že vás ovlivnila v politickém smyslu, nebo tam ještě politika nehrála roli?

J. G.: Politika nehrála velkou roli, i když... jestli měla sympatie k někomu, kdo nebyl v Pionýru, těžko říct, nepozoroval jsem to.

M. O.: Mělo nějaký vliv na váš další osud, že jste v Pionýru nebyl?

J. G.: Myslím si, že mělo, že samozřejmě veškerá další možná studia eventuálně se ukázala jako nemožná, takže jsem se ani nikam na žádné školy nehlásil, jsem to nezkoušel, a šel jsem se učit lesářem, což je termín vlastně pro lesního dělníka takový.

Ukázka redigovaného rozhovoru 2

M. O.: A ještě z dětství, kamarádi, škola, a jestli si třeba nějaký zážitek z té doby pamatujete...

J. G.: V dětství kamarádů mnoho nebylo, já jsem byl takové velice... velice, jak bych to řekl, dítě stranicí se kolektivu, protože děti žily kolektivním životem, pionýrské šátky na krku, takže já jsem se stranil kolektivu, jak psala soudružka učitelka v posudku. Možná to bylo způsobeno i tím, že jsem byl levák, to byl určitý handicap, do školy jsem šel tady v Praze v sedmi letech, zatímco jiné děti o rok dřív.

Velkou roli zřejmě také hrálo moje onemocnění, protože jsem měl nedorostlou stříšku kyčelní a vlastně jsem nemohl rok chodit, profesor Tošovský mně to dával dohromady tehdejšími prostředky, to znamenalo v podstatě mléčnou dietu a nosil jsem na té noze takové zvláštní železné zařízení, poměrně těžké, čili jsem se nemohl zúčastnit žádných sportů, cvičit, to možná také hrálo roli. To bylo začátkem školy, zhruba od šesti do osmi let, asi za dva roky mě dal tak dohromady, že normálně chodím.

M. O.: Máte vzpomínku na nějakého učitele, učitelku, ať už příjemnou nebo nepříjemnou? A jak už jste se o tom zmínil, ten Pionýr...

J. G.: Ano, ano. Pionýr hrál, vlastně pro mě nehrál žádnou roli, protože jsem do něj nevstoupil, byli jsme kupodivu dva ve třídě, a i když tenkrát bylo obvyklé, že všichni jsou v Pionýru, tak nějaký Petr Seidl, který byl z reakcionářské rodiny, tam velmi uvědoměle odmítl vstoupit a mě to také nikterak nelákalo. Měli jsme třídní učitelku paní Holoubkovou, která si mě nějak oblíbila, protože nás měla na češtinu i výtvarnou výchovu, takže jsme se potom ještě mnohokrát viděli na takových výročních sešlostech. Ta mě samozřejmě do nějaké míry taky ovlivnila.

M. O.: Myslíte, že vás ovlivnila v politickém smyslu, nebo v té době u vás ještě politika nehrála roli?

J. G.: Politika nehrála velkou roli, i když... jestli měla sympatie k někomu, kdo nebyl v Pionýru, těžko říct, nepozoroval jsem to.

M. O.: Mělo nějaký vliv na váš další osud, že jste v Pionýru nebyl?

J. G.: Myslím si, že mělo, samozřejmě veškerá další možná studia se ukázala jako nemožná, takže jsem se ani nikam na žádné školy nehlásil, nezkoušel jsem to, a šel jsem se učit lesářem, což je vlastně takový termín pro lesního dělníka.

10.5. Etický kodex České asociace orální historie, o. s.¹⁶⁵

Česká asociace orální historie, o. s., je nezisková nevládní organizace založená za účelem podpory a prezentace vědeckých výzkumů a projektů vedených metodou orální historie (OH). Mezi její hlavní zásady patří mj. vytvoření metodických pravidel a návodů pro využití orální historie ve vědeckém výzkumu za účelem „chránit“ ji před nevědeckým používáním a důsledně zastávání etických pravidel výzkumu vedeného metodou OH.

COHA rozumí orální historii metodu, jíž se dokumentuje a uchovává lidská zkušenost prostřednictvím rozhovorů nahraných s účastníky historických událostí nedávné minulosti. Sdružuje badatele z různých oborů a snaží se získávat a archivovat autentické, hodnotné a spolehlivé historické prameny. Aby se tak stalo, je nutné dodržovat jistá pravidla a povinnosti vůči narátorům, stejně jako vůči vlastní profesi a oboru, či veřejnosti a finančním garantům.

Výzkumy vedené metodou orální historie mají mnoho účelů a jejich výsledky jsou různorodé. Získávání vědomostí o nedávné minulosti prostřednictvím této kvalitativní metody je dynamický a kreativní proces vyžadující neustálé doplňování a vytváření rámcových pravidel výzkumu, což platí i o etice. Badatelé se v terénu setkávají s řadou neopakovatelných a jedinečných situací, jako jsou ostatně samotné „objekty“ jejich bádání. Orální historie je navíc metodou, která se v současné době používá v mnoha vědeckých disciplínách. Předložené etické zásady vedení orálněhistorického výzkumu tudíž nemají být

¹⁶⁵ Tento kodex vychází z etických směrnic Americké asociace orální historie (Oral History Association – OHA, In: OHA *Evaluation Guidelines*, www.dickinson.edu/organizations/oha), etického kodexu Australské asociace orální historie (Oral History Association of Australia, <http://www.ohaa.net.au/guidelines.htm>), Společnosti orální historie Univerzity v Essexu (Oral History Society University of Essex – <http://www.ohs.org.uk/ethics/index.php>) a Americké antropologické asociace (American Anthropological Association – AAA, <http://www.aaanet.org/committees/ethics/ethcode.htm>). Staženo 31.8.2007.